

DRŽAVNA IZBORNA KOMISIJA
n/r predsjedniku Aleksu Ivanoviću

**INICIJATIVA ZA OBEZBJEĐIVANJE PRISTUPAČNOSTI BIRAČKOG
MJESTA I USLOVA GLASANJA ZA OSOBE S INVALIDITETOM**

Uvaženi gospodine Ivanoviću,

Obraćam Vam se ovom prilikom radi **preduzimanja aktivnosti u cilju osiguranja nesmetanih uslova za učešće osoba s invaliditetom (OSI) u izbornom procesu**, s naglaskom na **ostvarivanje prava glasa OSI na sam dan izbora**, u skladu s ovlaštenjima i mandatom Državne izborne komisije.

Naime, kako je predsjednik države raspisao parlamentarne, kao i lokalne izbore u Andrijevici, Gusinju, Tivtu, Kotoru i Budvi, za 30. avgust 2020. to Vas molimo da u skladu s našim prethodnim inicijativama i saradnjom preduzmete aktivnosti u cilju obezbjeđivanja uslova za ostvarivanje prava glasa od strane osoba s invaliditetom. Navedeno se, imajući u vidu zakonski okvir, i činjenicu da još uvijek sve garancije nijesu usklađene s međunarodnim, kada je u pitanju pravo OSI da biraju i pravo da budu birane, odnosi na **pristupačnosti biračkih mjesta, uključujući po segmentima pristupačnosti i to samog prilaza i ulaska u biračko mjesto, te pristupačnosti same kabine za glasanje i glasačke kutije**, što i jeste u nadležnosti Državne izborne komisije, odnosno prvenstveno opštinskih izbornih komisija.

U tom smislu, molimo Vas da adekvatnim odlukama i zaključcima, odnosno aktivnostima koje se odnose na rad i nadležnosti opštinskih izbornih komisija inicirate **mapiranje biračkih mjesta odmah po njihovom izboru i određivanju**, kako bi se procijenili uslovi pristupačnosti za sam pristup biračkom mjestu, ali i preduzele radnje u cilju obezbjeđivanja pristupačnosti gdje god je to tehnički moguće i ne zahtijeva značajna sredstva i vrijeme. Napominjemo da, prvenstveno mislimo na osobe koje koriste pomagala za kretanje (štap, štake, hodalicu, kolica...), osobe nižeg rasta i osobe koje se otežano kreću, ali i druge kategorije građana/ki kojima je pristupačnost značajna.

Napominjeno, da se **većina biračkih mjesta nalazi u javnim objektima čija je obaveza još od 2008. da budu pristupačna u skladu sa standardima pristupačnosti**. Naime, *Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata*¹ propisuje da se objekti u javnoj upotrebi moraju graditi, a postojeći, sagrađeni prije 2008. prilagođavati, u skladu sa standardima pristupačnosti koji su propisani *Pravilnikom o bližim uslovima i načinu prilagođavanja objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti i lica sa invaliditetom*.

Navedeni Pravilnik **u članovima 17, 18, 27 i 40** definiše standarde pristupačnosti koji se odnose na parking, ulazni prostor, hodnik i kabinu za glasanje,

¹ Zakon o uređenju prostora i izgradnji objekata, Službeni list CG, br. 51 od 22.08.2008, 40/10 od 22.07.2010, 34/11 od 12.07.2011, 40/11 od 08.08.2011, 47/11 od 23.09.2011, 35/13 od 23.07.2013, 39/13 od 07.08.2013 i 33/14 od 04.08.2014.

dok u članu 50² propisuje obavezne elemente pristupačnosti u javnim objektima, odnosno u prostorima gdje se ostvaruje biračko pravo pozivajući se na prethodno navedene članove, odnosno, kako je navedeno, elemente odnose na parking, ulazni prostor, hodnike i glasačku kabinu.

Naime, u slučaju da se procijeni da je **pristup određenim biračkim mjestima otežan prvenstveno za korisnike kolica i drugih pomagala za kretanje**, a isti je moguće učiniti pristupačnim uz više tehničke, nego finansijske i bilo kakve vremenske zahtjeve, smatramo da se isto treba učiniti. (Navodimo primjer gdje se u jednom objektu nalazi više biračkih mjesta/izbornih jedinica a gdje na ulazu postoji par stepenika koje se mogu prevazići montažnom rampom, ili u objektima gdje na ulazu postoji samo jedna ili dvije stepenice, bez obzira na broj biračkih mjesta/izbornih jedinica).

Standard po kojem rampa treba biti izgrađena je nagiba 6%, međutim, za ove potrebe i samo za taj dan može se tolerisati i nagib do 9%. Materijal od kojeg je rampa izgrađena ne bi smio biti od mermernih pločica, glatke površina sklone klizanju, obične šperploče, već od metalne ili čvrste drvene platforme/površine). Najpoželjnije je da bude betonska rampa ili za manje visinske prepreke može i čvrsta metalna podloga širine najmanje 90cm (što treba biti i najmanje širina ulaznih vrata, takođe).

Drugi važan segment odnosi se na **kabinu za glasanje (glasačka kabina)**, od kojih jedna na svakom biračkom mjestu treba imati nižu policu (idealno na visini od 65cm, dok se može tolerisati visina i do 85cm, odnosno *treba biti postavljena u visini ivica bočnih strana kabine kako bi bila osigurana tajnost glasanja*).

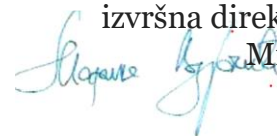
Treći segment pristupačnosti odnosi se na **visinu glasačke kutije**, koju je, takođe, potrebno postaviti tako da gornja ivica ne prelazi visinu od 85cm, a u slučaju da je to tehnički neizvodljivo može se tolerisati i visina do 1 m, ali u izuzetnim situacijama.

Kako je osnovni **princip i težnja da se svim biračima, koji imaju zagarantovano pravo glasa, omogući da glasaju**, i to samostalno, slobodno i tajno vjerujemo da ćete pronaći modele i mehanizme i preduzeti aktivnosti kako bi se navedeno omogućilo u značajnoj mjeri i kada su u pitanju osobe s invaliditetom.

Navedeno bi predstavljalo značajno poboljšanje uslova za učešće u izbornom procesu od strane samih osoba s invaliditetom, čime bi se, osim adekvatnijih uslova za naše građane/ke, postupilo i **u skladu s preporukama OEBS, Komiteta UN o pravima osoba s invaliditetom, kao i Evropske komisije**.

U tom cilju, srdačno Vas pozdravljam uz naglašenu otvorenost za dalju saradnju.

S poštovanjem,
izvršna direktorica UMHCG

Mmarina Vujačić

² Pravilnik o bližim uslovima i načinu prilagođavanja objekata za pristup i kretanje lica smanjene pokretljivosti i lica sa invaliditetom ("Službeni list Crne Gore", br. 048/13 od 14.10.2013., 044/15 od 07.08.2015.)